



גילום: אלכס קולומביסקי



**מריו שבטמן, הפורום הפדרלי:
"לא ברור אם תוכניות החלוקה
של החברה הישראלית לשתי
מדינות צצו כדי להתמודד עם
הסכסוכים הפנימיים – או כדי
לברוח מהם. התפיסה שלנו היא
שסכסוכים הם חלק מהחיים
ואפשר לצמוח מהם. יהיו
יחידות נפרדות, אבל הן ייצרו
איזונים טובים יותר בין קבוצות
זהות, כך שכל חברה תוכל
לבטא את עצמה טוב יותר"**

בוצות השונות, כלומר לאפשר ביטוי טוב יותר לשרי, גישה אחרת מבקשת לחזק את המשותף, לקדם הסכמות רחבות, חוזה חברתי חדש. הגביע הקדוש הוא כמובן חוקה, אותו בסיס משפטי שעליו נשענות אומות שלמות.

ואם בצד אחד של הסקאלה נמצאים אנשים שסבורים שאפשר להקים כאן מדינה חדשה, בצד האחר נמצאים אלה שמנמיכים ציפיות, שלא מבקשים הרבה. כן, הם מספיק אופטימיים כדי לחשוב עכשיו על חוקה, אבל מסתפקים ב"חוקה רזה". בואו נסכים על משהו, כלשהו, ולא נבקש יותר מזה. הקולות הבלטים בכיוון הזה כרגע הם פרופ' ירדיה שטרן, לשעבר דקאן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת בראילן, ועו"ד רו נורי, לשעבר המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, שבעבר גם גיבשו יחד מתווה פשרה למחלוקת סביב עילת הסכירות. "המחשבה שניתן להגיע כיום להסכמה רחבה בשאלות של זהות וערכים היא בגדר אשליה, ולכן הצבתה כיעד פוליטי היא התנהלות חסרת אחריות", כתב שטרן ב"הארץ" ביוני. במאמר שפרסמו השניים ב"דיעות אחרונות" בסוף יולי הם כתבו כי "אנשי הקצוות מצויים לא רק במאה שערים אלא גם בכפרבי תל אביב", וקראו ל"פעולה סבלנית ונחושה שעשויה לגייס ברית מתונים משני צדי הקשת הפוליטית". מה ברית המתונים הזאת תוכל לעשות? לא הרבה. גם שטרן ונורי סבורים שבעיקר אפשר להסכים בערך רק על כללי המשחק, באמצעות גיבוש של חוק יסודי: החקיקה.

"כבר לפני שנים אמרתי שפסקת התגברות היא לא מילה גסה כחלק מחוק יסודי: החקיקה, אבל זה מסוכן ולא נכון לחוקק אותה בלי להסדיר את כל מערכת היחסים בין הרשות השופטת לרשות המחוקקת", מסביר נורי. "זה שנים שמערכת היחסים הזו צולעת וזקוקה בדחיפות לטיפול שורש ולהסדרה. לכן אנחנו זקוקים לחוק יסודי: החקיקה."

מה יעשה חוק יסודי בזה?

"הוא יבהיר מה יכולים להיחשב חוקי יסודי, מה מעמדם, איך מחוקקים אותם. והוא גם יקבע שלבג"ץ יש סמכות לפסול חוקים בהרכב מיוחד וברוב מיוחד, ומנגד הוא יקבע שיהיה אפשר לה"תגבר על בית משפט, במקרים מסוימים, ברוב של 70-65 ח"כים או עם רכיבים מהאופוזיציה. זו לא הצעה מושלמת, אבל היא הבסיס החיוני לקביעת כללי משחק ומניעת כאוס, כמו זה שאנחנו רואים מתפתח כעת."

זו לא סתם חוקה רזה, זו חוקה ממש ממש רזה; כל כך רזה שהיא מורכבת מחוק יסודי אחד. דרגה אחת מעל שטרן ונורי נמצאים שניים עם רוזמה דומה – פרופ' יניב רוזנאי מבית הספר למשפטים באוניברסיטת רייכמן ועו"ד דינה זילבר, שהיתה גם

היא המשנה ליועץ המשפטי לממשלה. הם מקדמים "חוקה רזה אך לא אנרוקטית", כדברי רוזנאי. "חוקה רזה ופרוצדורלית היא לא פתרון שיכריא אותנו", הוא מסביר. "אין בה מענה הכרחי לבעיה של הבטחת החירות של האזרח הקטן מפני שרירות השלטון וכך חו הבלתי מוגבל". לכן הם סבורים שלצד חוק יסודי: החקיקה יש צורך גם בחוק יסודי שיקבע את המעמד העקרוני של מגילת העצמאות, ובחוק יסודי שיעגן את הזכות לשוויון, שבגלל התנגדות השמרנים לא שולבה אפילו בחוק יסודי: כבוד האדם וחירותו, ושהותירה את בתי המשפט לגזור את עיקרון השוויון כפרשנות לחוק. אלא שרי ברור שאותם גורמים שמרנים שהתנגדו לשוויון אז יתנגדו לו ביתר שאת עכשיו. "אבל זה הבסיס לכל – בלי שוויון אין דמוקרטיה", אומר רוזנאי.

ועם התובנה הזאת, יש מי ששואפים לחוקה רחבה הרבה יותר. "אני רוצה חוקה שמנה, אני לא רוצה לוותר על הערכים", מסביר עו"ד אליעד שרגא מהתנועה לאיכות השלטון. "זה שלא הסדרנו את השוויון ודחינו את זה הביא לכך שטיפלנו בכל הבעיות בפלסטרים במקום בכימותרפיה".

לא מצליחים להסכים באן על חוק יסודי אחד,

איך יסכימו על חוקה שמנה?

"ובכל זאת, זאת ההזדמנות. בהיסטוריה

משברים גדולים מובילים לחוקות –

בדרום אפריקה למשל היא נחקקה

אחרי קריסת האפרטהייד. כרגע

בנימין נתניהו מנסה, באמצעות